

ZAGREB, 21. - 22. 11. 2025.

V H R Z K N A
▲ O I A ●

MEĐUNARODNA
ZNAKSTVENA
KONFERENCIJA
U ORGANIZACIJI
ČASOPISA
TRAGOVI
I INSTITUTA
DRUŠTVENIH
NAUKA IZ
BEOGRADA

POSLEDICE
POUKE
INTERPRETACIJE

Međunarodna znanstvena konferencija

"Nakon ratova: posljedice, pouke, interpretacije"

Časopis Tragovi (Zagreb) i Institut društvenih nauka (Beograd)

Zagreb, Srpski kulturni centar, Preradovićeve 21

21. — 22. studenoga 2025.

Izdavač: Srpsko narodno vijeće

Za izdavača: Boris Milošević

Organizacijski odbor konferencije:

Irena Bašić (Institut društvenih nauka, Beograd)

Stefano Bianchini (Sveučilište u Bologni, Bologna)

Lea David (University College Dublin)

Dejan Jović (Sveučilište u Zagrebu, predsjednik)

Husnija Kamberović (Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo)

Siniša Malešević (University College, Dublin)

Dejan Stjepanović (University of Dundee, Dundee)

Ondřej Žila (Karlovy Vary, Prag)

Sekretar: Andrej Šimić (Arhiv Srba u Hrvatskoj, Zagreb)

Dizajn i prijelom: Parabureau / Igor Stanišljević, Tena Križanec

Naklada: 80

Tisak: Ars kopija

Konferencija je organizirana uz finansijsku podršku Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. Sadržaj je u isključivoj nadležnosti organizatora i sudionika i ni pod kojim se uvjetima ne može smatrati kao odraz stajališta Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

►►► PROGRAM KO

Časopis *Tragovi* (Zagreb) i Institut

21. — 22. nove

U prostorijama Srpskog kulturnog ce

Međunarodna znanst

druge strane, u identitetskom vakuumu postjugoslavenske Srbije, Prvi svjetski rat je postao "novo" zlatno doba u javnom diskursu i službenim ritualnim praksama, te je nacionalni mnemonički kanon preoblikovan i zamjenom partizanskih ritualnih mobilnosti onima koje su se fokusirale na iskustva srpske kraljevske vojske na domaćem bojištu i u izbjeglištvu (Cerski marš, te različiti pohodi trgom borbi na Solunskom frontu i stradanja tijekom "Albanske golgote"). Kontinuiteti i strukturne sličnosti mobilnosti iz dviju razdoblja mogu se vidjeti u oslanjanju na multisenzorna iskustva stečena kretanjem kroz određeni prostor, kao i u povezivanju afektivnih iskustava s kognitivnim procesom učenja o nacionalnoj prošlosti. Nadalje, u svim trima slučajevima pridavan je poseban značaj odnosu topografije i ljudi u ratnim uvjetima, bilo kroz pješačenje (često kroz netaknutu prirodu), posjećivanje povijesnih lokaliteta i artefakata, sate povijesti na otvorenom, "oživljavanje" ratnog iskustva povijesnih uzora, ili kroz prožimanje kolektivnog kretanja službeno promoviranim sustavom vrijednosti. Ipak, primjetne su i bitne razlike, primjerice po pitanju intranacionalnog karaktera hrvatskih te transnacionalnog karaktera srpskih mobilnosti u odnosu na plurinacionalnu konceptualizaciju partizanskih pohoda, što je imalo posljedice po njihovu prostornu konfiguraciju i mogućnost učinkovite administrativne i diskurzivne regulacije, ali i integracije proputovanih prostora u nacionalne narative. Nadalje, uključivanje religijskih obreda ukazuje na odmak od konvencionalnog bojišnog turizma prema vjerskim hodočašćima, uz znakovito odsutvo elementa vojnog uprizorenja u postjugoslavenskim ritualnim mobilnostima.

Marijana Maksimović (Institut društvenih nauka, Beograd): Nakon ratova: uloga države u ekonomskom rastu

Ratovi su se uvek kroz istoriju negativno odražavali na ekonomiju jedne zemlje. Za vreme oružanog sukoba, ali i nakon njega, uloga države je bila ključna za oporavak određene zemlje. Mesto i ulogu države u današnjem društvu nije lako definisati. Tokom 20 veka, država je u pojedinim državama imala razvojnu ulogu, tj. podsticala je ekonomski razvoj, a to je bio slučaj sa Japanom. Imala je i ulogu unapređenja konkurentnosti, podstičući izvozne kompanije da se nadmeću na međunarodnom tržištu. Država je imala i ulogu stratega, odnosno donosila je odluke

koje su pozitivno uticale na strategije međunarodnih preduzeća. U jednom kraćem istorijskom periodu u 20 veku, država je imala zaštitni mehanizam i štitila je socijalna prava građana. U konceptu izvornog liberalizma, država je imala ulogu ograničavanja vladara u samovoljnom vršenju javnih politika. Za razliku od njih, u neoliberalnom konceptu postoji težnja za ograničavanjem države i sprečavanjem da se meša u ekonomski život, preciznije rad tržišta. Uzrokovano time, uticaj države je počeo da slabi. Međutim, nakon ekonomske krize iz 2008. godine, počinju da se pojavljuju znaci državnog intervencionizma, kao neka vrsta podrške tržištu. Danas država i vlada moraju da analiziraju međunarodne ekonomske odnose, moraju da podržavaju multinacionalne kompanije (MNC), da podstiču konkurentnost i produktivnost, da podstiču razvoj inovacija i digitalizacije, a iznad svega da brinu o nacionalnoj bezbednosti "spolja i unutra". U današnjoj geoekonomskej fragmentaciji, kada se stvaraju nove podele i vidljiva je multipolarnost, međunarodna trgovina i strane direktne investicije (SDI), kao i difuzija tehničkih napretka, igraju najvažniju ulogu za penetraciju na tržište druge zemlje, i obezbeđenje međunarodne konkurentnosti. SDI su u zemljama poput Indije, Kine, Vijetnama i još nekoliko azijskih zemalja, doprinele rastu bruto domaćeg proizvoda (BDP) i smanjenju stope siromaštva. Uloga države u smanjenju siromaštva je nezamenljiva, jer to i jeste njen zadatak, odnosno zadatak ekonomske politike, a nakon ratova siromaštvo je veliko.

PANEL 10: UPRAVLJANJE KOLEKTIVNIM RATNIM MEMORIJAMA

Jasna Dragović Soso (London School of Economics); The Failure of Official Truth Commission Projects and the "Memory Turn" in Transitional Justice

Truth commissions have been at the heart of the literature on transitional justice and peacebuilding as a key mechanism in the process of establishing an authoritative record of recent conflict and human rights abuses, promoting acknowledgement and accountability and, in this way, fostering reconciliation between former enemies. Some scholars have also argued that a key function of truth commissions for new political regimes has been the construction of an authoritative public me-

mory for purposes of nation-building (Bakiner 2016). The post-Yugoslav region has sought to create official truth commissions at the national level (two in the Republic of Yugoslavia, Bosnia and Herzegovina, and Montenegro) and at the local level (two in Republika Srpska and 2019 — 21 and one on Sarajevo). The project known as RECOM also sought to create an official regional truth commission. It succeeded in constructing an authoritative record of the 1990s: some commissions were created but ceased work or producing a report. The commissions that produce reports only had a short life and were repudiated. Why has the truth turn failed in the post-Yugoslav region? And what is the failure? I will seek to answer these questions by looking at the relationship between truth commissions, nation-building, and memory. I will also argue that one of the main failures of truth commission endeavours has been in civil society activism, focusing on the collection of memory around projects of reconciliation and the collection of victim testimonies and activities. Such projects seek to create an authoritative record of commission projects and are kept below of the 1990s in the region.

Ivan Ristić (Kruševac): Uloga srpske države u Bugara kao "arhineprijatelja"

U kreiranju kulture sećanja i političke memorije kao najtraumatičnijih kolektivnih memorija posebnu ulogu. Ta uloga proizilazi iz posebnosti poseduju poredsatvnici intelektualnog autoriteta, ali i autoriteta njihovih umetnosti, kulture). Prvi svetski rat bio je traumom srpskog naroda u 20. veku. Veliki razaranja, kao i promenu (geo)p